

پرسش و پاسخ

فتاوی حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)
در جلسه هفتگی با اعضای پاسخگویی به سوالات شرعی

الامام علی (ع): جعل الله لكل شیء قدرا، و لكل قدر أجلا. میزان الحکمة، ج ۱، ص ۴۶

مسئله ۱: نکاتی در مورد نذر که در ایام عزاداری نیز بسیار مورد ابتلاء است:

نذر، یکی از احکام شرعی است که قبل از اسلام نیز بوده است، و این مطلب از آیات «إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا»^۱ و همچنین «إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي»^۲ بدست می آید و اسلام آن را امضا کرده است.

در نذر دو شرط مهم وجود دارد، که از بقیه شرایط مهم تر است و با وجود این دو شرط نمی توان از نذر تخلف کرد یا آن را تغییر داد بلکه باید مطابق آن عمل کرد.

اول: منظور از نذر چیزی باشد که محبوب الهی است (واجب یا مستحب)، و نمی توان مباح را نذر کرد. و نذرهایی مانند ترک صلح و امثال آن باطل است.

دوم: لازم است صیغه نذر خوانده شود. هر چند به زبان فارسی بگوید: «برای خدا نذر می کنم فلان کار را انجام بدهم»، در اینصورت باید به نذر عمل کند. حتی اگر فقط بگوید «نذر می کنم این کار را انجام بدهم»، و مد نظرش انجام کار برای خدا باشد، بنا بر احتیاط واجب باید به نذر عمل کند.

مسئله ۲: در چند صورت نذری که برای آن صیغه خوانده شده، منعقد نمی شود:

اول: مورد نذر از بین برود. مانند این که نذر کند در صورت برآورده شدن حاجتش، به ازدواج فرد خاصی کمک کند، و زمانی که حاجتش برآورده شد، آن فرد ازدواج کرده باشد؛ در اینجانب منعقد نیست. و لازم نیست به ازدواج دیگری کمک کند.

دوم: در زمان عمل به نذر، مورد آن غیر مقدور باشد، مثل این که نذر کرده روزه بگیرد ولی هنگام ادای نذر بیمار شود و بعداً هم توانایی برای انجام آن پیدا نکند، چنین نذری باطل است.

سوم: در زمان عمل به آن، نذر نامشروع شود و رجحانش را از دست بدهد. مانند نذری که حین العمل، موجب آزار پدر و مادر باشد.

چهارم: انجام نذر در اصل مطلوب باشد، ولی هنگام عمل مطلوب نباشد. مانند نذر شربت خنک در عاشورا، هرگاه عاشورا در زمستان واقع شود، دیگر شربت خنک مطلوب نیست. در این موارد، نذر نسبت به زمستان منعقد نیست ولی احتیاط، تبدیل نذر به چیزی است که مناسب با فصل است. مانند شیر گرم و جای و امثال آن.

مسئله ۳: در مواردی می توان شرایط نذر را تغییر داد:

اول: توانایی عمل به نذر را در آن زمان یا آن مکان ندارد، ولی با تغییر آن به زمان و مکان دیگر می تواند عمل کند، در این صورت از قبیل تعدد مطلوب است و در نزدیک ترین مورد به موارد نذر، آن را مصرف می کند مانند نذر اطعام روز عاشورا در مسجد خاص، در صورتی که مسجد مزبور را خراب کرده اند؛ باید در مسجد دیگری اطعام کند.

دوم: موضوع نذر در شرایطی طالب نداشته باشد. مانند نذر غذایی خاص در منطقه ای که در آن روز غالباً آن غذا را می پزند و از این اطعام استقبال نمی شود، در این شرایط نیز می توان نوع غذا را تغییر داد.

سؤال ۴: با توجه به آنچه در مورد نذر فرموده اید، نذر روزه در عاشورا چه حکمی دارد؟

جواب: چون کراهت در عبادات به معنی اقل ثواب است، یعنی نمی شود عبادتی هم صحیح باشد و هم مکروه واقعی. پس چون عبادت است، صحیح است، و ثواب نیز دارد و چون ثواب دارد رجحان دارد و نذر آن اشکال ندارد. ولی بهتر است از چنین نذری پرهیز شود.

سؤال ۵: اگر نذر کند هر سال فلان مقدار اطعام کند. و سال به سال به علت استقبال، مقدار اطعام را اضافه کند، باید به اضافه نیز پایبند باشد؟

جواب: اگر از ابتدا نذر کرده که هر سال مقداری را اضافه کند، مقدار اضافه جزء نذر است. و الاً تنها همان مقدار اول جزء نذر محسوب می شود.

سؤال ۶: حکم نذر شمع در شرایط فعلی چیست؟

جواب: با توجه به این که در گذشته روشنایی اماکن و امامزاده ها با شمع بوده و اکنون این مطلب از بین رفته، نذر شمع رجحانی ندارد.

سؤال ۷: اگر نذر کند در منزل، اطعام دهد؛ ولی بعد از مدتی به علت کهنوت و عدم توانایی، نتواند به نذر عمل کند؛ می تواند پول آن را بپردازد؟

جواب: در این شرایط چنانچه بتواند نایب بگیرد تا در منزل یا مکان دیگر اطعام را برقرار کند. و اگر نمی تواند پول آن را بپردازد.

سؤال ۸: آیا حکم نجاست آب انگوری که با آتش و آفتاب جوشیده یا خود به خود به جوش آمده یکسان است؟

جواب: این دو ارتباطی به هم ندارند، زیرا جوشیدن با حرارت آتش یا آفتاب یک تغییر فیزیکی است، حرام می شود اما نجس نیست. ولی جوشش از ناحیه خود، نوعی تغییر شیمیایی برای تبدیل شدن به الکل و در حال تغییر ماهیت است و احتیاطاً نجس است.

سؤال ۹: نماز شفع و وتر یک نماز است، یا می توان بین آنها فاصله انداخت؟

جواب: این دو نماز شبیه یک نماز است. و به همین دلیل نباید بین آنها فاصله انداخت و یا در شفع قنوت خواند.

سؤال ۱۰: با توجه به این که جدا شدن از جماعت را بدون عذر جایز نمی دانید؛ حکم نمازهای فردی که مدتها است این گونه عمل کرده چیست؟

جواب: در این مسأله احتیاط واجب داریم و می تواند به فتوای دیگری عمل کند.

سؤال ۱۱: آیا می توان به امام جماعتی که قائل به تحریف قرآن است اقتدا کرد؟

جواب: اگر در اعتقاد خود متعمد نباشد، فاسق نیست و فرد خطاکاری است و باید او را بازبان خوب ارشاد و رفع اشتباه کرد.

سؤال ۱۲: آیا می توان به امام جماعتی که عقیده به ولایت فقیه و مسائل انقلاب ندارد، اقتدا کرد؟

جواب: این گونه اشخاص نیز در اشتباه هستند و باید با زبان خوب آنها را ارشاد و هدایت کرد.

سؤال ۱۳: اگر فردی هفته ای سه روز برای تحصیل به شهری می رود، و به طور مستمر هفته ای یک روز هم برای

دیدن اقوام مسافرت می کند. حکم نماز و روزه او در آن یک روز چیست؟

جواب: چون کثرت سفر به خاطر تحصیل است، و مسافرت برای صله رحم امری است زائد بر آن و خارج از سفر اصلی، در آن یک روز حکم مسافر را دارد.

سؤال ۱۴: فردی هر هفته سه روز مسافرت می کند. ولی هر روز برای یک کار خاص، مثلاً یک روز دیدن اقوام، یک روز تحصیل و یک روز زیارت؛ حکم نماز و روزه او چگونه است؟

جواب: هرگاه هر سه، کار اصلی او محسوب می شوند، نماز در هر سه روز کامل و روزه اوصحیح است، و حکم کثیرالسفر را دارد.

سؤال ۱۵: فردی که ۳ سال مستمر در محل تحصیل حضور داشته ولی سال آخر تنها دو سه ماه یک روز به آنجا می رود، حکم نماز و روزه اش چگونه است؟

جواب: به این مقدار اعراض حاصل می شود و احتیاط واجب خواندن نماز و انجام روزه در محل تحصیل، به صورت جمع است. ولی چنانچه ماهی چندروز برود، نماز و روزه کامل است.

سؤال ۱۶: فردی که آگاه به اصل جنابت نیست، آیا باید روزه هایی را که با این حال گرفته قضا کند؟

جواب: آنچه که جزء مبطلات روزه است، جنابت عمدی و بقای بر جناب عمدی است؛ هر چند از حکم آگاه نبوده. در این صورت روزه های او قضا دارد ولی کفاره ندارد.

سؤال ۱۷: در کشورهای خارجی که عقد و طلاق ثبت می شود ولی صیغه طلاق خوانده نمی شود حکم مسلمانان که برای طلاق به دادگاه ها مراجعه می کنند چیست؟

جواب: باید بعد از دادگاه و ثبت طلاق، طلاق شرعی را نزد فرد آگاهی با شرایط آن بخوانند.

سؤال ۱۸: این که می گویند به فلانی سلام برسان، آیا رساندن این سلام واجب است؟

جواب: واجب نیست.

سؤال ۱۹: حیوانی را با اسلحه شکار می کنند، و زمانی که به او می رسند زنده بوده است. ولی پیش از آن که آن را ذبح کنند فرار می کند و بعد از یافتن، حیوان مرده است. استفاده از گوشت آن چه حکمی دارد؟

جواب: اشکالی ندارد.

دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (دام ظلّه)